

Tourism and Recreation

<https://dergipark.org.tr/tourismandrecreation>

E-ISSN: 2687-1971

Türkiye’de turizm alanında yapılan tükenmişlik konulu lisansüstü tezlerin bibliyometrik profili

Bibliometric profile of graduate theses on burnout in the field of tourism in Turkey

Ayşe Bostan^{1*}, Tuğçe Cebeci²

¹Gebze Teknik Üniversitesi, Rektörlük/ Kariyer ve Profesyonel Gelişim Uygulama ve Araştırma Merkezi, aysebostan@gtu.edu.tr, 0000-0001-7677-5556

²İstanbul Gedik Üniversitesi, Gedik Meslek Yüksekokulu, tugce.cebeci@gedik.edu.tr, 0000-0001-9544-8489

MAKALE BİLGİSİ/ARTICLE INFO

Derleme / Review Article

Anahtar Kelimeler:

Tükenmişlik, Turizm, Ulusal Tez Merkezi, Bibliyometrik analiz.

Key Words:

Burnout, Tourism, National Thesis Center, Bibliometric analysis.

Gönderme Tarihi/Received Date:

17.11.2022

Kabul Tarihi/Accepted Date:

25.04.2023

Yayımlanma Tarihi/Published Online:

30.06.2023

DOI:

[10.53601/tourismandrecreation.1206343](https://doi.org/10.53601/tourismandrecreation.1206343)

ÖZET

Bu çalışma, Türkiye’de turizm alanında tükenmişlik konusu üzerine yazılan lisansüstü tezlerin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmada 2011-2021 yılları arasında YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde yer alan 44 lisansüstü tez incelenmiştir. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği çalışmada veriler döküman inceleme tekniğiyle toplanarak bibliyometrik analiz uygulanarak incelenmiştir. Araştırma 44 tez üzerinden yürütülmüş olup yazar cinsiyetleri, yayın yılı, üniversite, danışman unvanları, danışman cinsiyetleri, örneklem, araştırma yöntemi, veri toplama araçları, hedef kitle ve öneriler kısmının bulunup bulunmadığı durumlarına göre kategorize edilmiştir. Tezler yıllar bazında değerlendirildiğinde 2017 yılında tükenmişlik konusu üzerine daha fazla tez bulunmaktadır. Bunun sebebi içinde bulunulan dönemin bir özelliği olarak yaşanmış olumsuz olayların turizm gelirlerini etkilemesi ve iş stresinin çalışanlara yaşatabileceği tükenmişlik sendromunun olduğu ve araştırmacıları bu alanda çalışma yapmaya yönlendirdiği düşünülmektedir. Ayrıca 2021 yılında turizm alanında tükenmişlik konulu yalnızca 1 adet tez yazılmış olması da dikkat çeken bir diğer sonuçtur. 2020 yılında başlayan Covid-19 pandemi süreci ile birlikte turizm sektöründe yaşanan durgunluk sebebiyle ve lisansüstü eğitimde öğrencilere kayıt dondurma hakkı verilmesi sebebiyle de çalışmalar azalmış olabilir. Turizm alanında tükenmişlik konulu tezlerin yaklaşık olarak yarısı (%43,2); Balıkesir Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi ve İzmir Katip Çelebi Üniversitesinde çalışılmıştır. Bunun nedeni, bu üniversitelerin bulunduğu illerde yaz turizmi (Balıkesir, Antalya, İzmir) ve kış turizminin (Erzurum, Nevşehir) olması olabilir. Tükenmişlik ile ilişkilendirilen kavramlar incelendiğinde ise en fazla duygusal emek, işten ayrılma niyeti ve iş doyumu ile ilgili çalışmalar yapılmış ve çoğunlukla nicel araştırma yöntemi tercih edilmiştir.

ABSTRACT

This study is carried out in order to examine the postgraduate theses written on the subject of burnout in the field of tourism in Turkey. In the study, 44 postgraduate theses in the YÖK National Thesis Center between the years 2011-2021 were examined. In the study, in which the qualitative research method was adopted, the data were analyzed by collecting the document review technique and applying bibliometric analysis. The research was carried out over 44 theses and was examined according to the gender of the authors, publication year, university, advisor titles, gender of the advisor, sample, research method, data collection tools, target audience and whether there was a suggestion section. When theses are evaluated on the basis of years, there are more theses on the subject of burnout in 2017. It is thought that the reason for this is that the negative events experienced as a feature of the current period affect tourism revenues and the burnout syndrome that can be experienced by the employees due to job stress directs the researchers to work in this field. In addition, it is another remarkable result that only one thesis was written in the field of tourism on the subject of burnout in 2021. With the Covid-19 pandemic process that started in 2020, the work in this area may have decreased due to the stagnation in the tourism sector. In addition, studies may have decreased due to the fact that students were given the right to freeze registration in postgraduate education with the pandemic process. Approximately half of the theses on burnout in the field of tourism (43.2%); He studied at Balıkesir University, Akdeniz University, Atatürk University, Nevşehir Hacı Bektaş Veli University and İzmir Katip Çelebi University. The reason for this may be that there are summer tourism (Balıkesir, Antalya, İzmir) and winter tourism (Erzurum, Nevşehir) in the provinces where these universities are located. When the concepts associated with burnout were examined, studies on emotional labor, intention to leave and job satisfaction were mostly conducted, and mostly the quantitative research method was preferred.

* Sorumlu yazar /Corresponding author.

Öğretim Görevlisi, Gebze Teknik Üniversitesi, Rektörlük/ Kariyer ve Profesyonel Gelişim Uygulama ve Araştırma Merkezi, aysebostan@gtu.edu.tr, 0000-0001-7677-5556

1. Giriş

Küresel dünyada çalışan bireylerin büyük çoğunluğu iş gereklerini yerine getirirken müşterilerle birebir iletişim kurmaktadır. Hizmet sektörü de insanlarla iletişim kurularak iş gereklerinin yerine getirildiği çalışma alanı içerisinde yer almaktadır. Hizmet endüstrisinin doğası, çalışanlar ve müşteriler arasında sürekli ve doğrudan bir teması içermektedir. Hizmet sektörünün temel özellikleri içerisinde yer alan insanlarla etkileşim halinde olma ve yoğun iş temposu, çalışanlarda psiko-sosyal problemlere sebep olabilmektedir. Tükenmişlik sendromu bahsedilen bu problemler arasında yer almakta ve aynı zamanda iş hayatında bireyi ve örgütü ilgilendiren sosyal ilişkiler ve psikolojik yönden birçok sebepten ortaya çıkabilmektedir (Eren & Durna, 2006). Turizm ve konaklama sektöründe çalışanlar, hizmetlerini sunarken hem yöneticilerden hem de müşterilerden kaynaklı önemli baskılara maruz kalmaktadır. Sonuç olarak, stres ve tükenmişlikle ilgili sorunlar bu tür endüstrilerde yaygın olmaktadır (Pienaar & Willemse, 2008). Her geçen gün hızla büyüyen turizm sektörü, emeğin yoğun olması sebebiyle istihdam dostu bir sektör olarak nitelendirilebilir. Bundan dolayı turizm sektörü ülke istihdamı içinde oldukça önemli bir konuma sahiptir (Kılıç, 2014). Turizm endüstrisinde insani ilişkilerin yoğun olmasından dolayı bu alanda çalışan insanların tükenmişlik sendromu yaşayabilecekleri söylenilebilmektedir. Ekonomik zorluklar, çalışma ortamında yaşanan sıkıntılar ve yaşanan diğer sorunlar nedeniyle çalışanlar kendilerini tükenmişlik sendromu içinde bulabilmekte, bunun sonucunda ise kendilerini iş ortamından soyutlayarak işe yabancılaşma gibi sorunlar yaşayabilmektedir (Behar, 2007).

Literatürde daha önce turizm alanında tükenmişlik konusu kapsamında lisansüstü tezlerin bibliyometrik profiline yönelik bir çalışmaya rastlanılmamış olmakla birlikte yapılan bu araştırma ile literatürdeki bu eksiklik giderilmeye çalışılmış ve bu çalışmanın, tükenmişlik konusu ile ilgili yapılacak olan yeni araştırmalara katkı ve destek sağlaması amaçlanmıştır.

Bu çalışma, Türkiye’de turizm alanında tükenmişlik konusu üzerine yazılan lisansüstü tezlerin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmada 2011-2021 yılları arasında YÖK Ulusal Tez Merkezinde yer alan 44 lisansüstü tez incelenmiştir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır;

- Tezlerin yayın yıllarına göre dağılımı nedir?
- Tez yazarlarının cinsiyetlerine göre dağılımı ne şekildedir?
- Tez çalışmalarının yapıldığı üniversiteler açısından dağılımı ne şekildedir?
- Tez çalışmalarının yapıldığı enstitülere göre dağılımı ne şekildedir?
- Tez çalışmalarının yapıldığı anabilim dallarına göre dağılımı ne şekildedir?
- Tezlerin türleri açısından dağılımı ne şekildedir?
- Tezlerin danışman unvanı açısından dağılımı ne şekildedir?
- Tezlerin danışman cinsiyeti açısından dağılımı ne şekildedir?

- Tez çalışmalarının tercih edilen araştırma yöntemi açısından dağılımı ne şekildedir?
- Tez çalışmalarının veri toplama tekniklerine göre dağılımı ne şekildedir?
- Tez çalışmalarının örneklem büyüklüğüne göre dağılımı ne şekildedir?
- Tez çalışmalarının hedef kitle açısından dağılımı ne şekildedir?
- Tez çalışmalarının öneriler kısmının bulunması açısından dağılımı ne şekildedir?
- Tez çalışmalarının konularına göre dağılımı ne şekildedir?

Bu çalışma temel bakış açısı itibari ile nitel bir çalışma olmakla birlikte tezlerin analiz ve yorumlanmasında son yıllarda sıklıkla kullanılan bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik çalışmalarda belge veya yayınların belli başlı özellikleri analize tabi tutularak çeşitli bulgular elde edilmektedir (Al & Coştur, 2007; Turan, 2014). Bu bağlamda bibliyometrik araştırmalarda, ülke veya ülke gruplarına, incelenen bilim dalına, kurum veya kişilere ait bilimsel çalışmaların değerlendirilmesi ile mevcut duruma yönelik saptamalar yapılmasına imkan vermektedir (Şakar & Cerit, 2013).

Turizm alanında bibliyometrik çalışmaların öneminin giderek artmasının nedenleri olarak; turizmin bir bilgi alanı olarak büyümesi, bu alandaki yayın yapan bilim insanı sayısının artması ve bu insanların araştırma performansının değerlendirilmesine duyulan gereksinim gösterilebilir (Hall, 2011).

2. Kavramsal Çerçeve

Sözlük anlamına bakıldığında “çaba göstermeme durumu ya da gücünü yitirmiş olma” olan tükenmişlik, kavramsal anlamda ilk olarak 1974’te psikiyatrist Herbert Freudenberger tarafından tanımlanmıştır (Aydın & Akgemci, 2020). Freudenberger uyuşturucu bağımlılarına yönelik yapmış olduğu çalışmada tükenmişliği, mesleki bir hastalık olarak belirtmiş ve ‘insanların duygusal tükenme, başarısız olma ve başkalarıyla ilişkilerini kesme sebebiyle acı çekmekte olduğu bir psikolojik hal’ şeklinde ifade etmiştir (Üngüren vd., 2010).

Tükenmişlik terimi, bireyin iş stresörlerine karşı psikolojik tepkisini açıklamak için sunulmuştur. Pines & Aronson (1988) tükenmişliği “duygusal olarak zorlayıcı hallere uzun süreli katılım sonucunda gerçekleşen duygusal, fiziksel ve zihinsel tükenme durumu” olarak tanımlamıştır. Tükenmişlik, kişilerarası stres faktörleri ile işteki kronik duygusal faktörlere uzun süre maruz kalmaktan kaynaklanan duygusal tükenme ve motivasyon kaybını ifade eder (Leiter vd., 2014).

Tükenmişlik tanımları incelendiğinde günümüzde en yaygın kabul gören tanım ise Christina Maslach’a aittir. Maslach’a göre (2001; akt. Kaya & Özhan, 2012) tükenmişlik “bireyin işi dolayısıyla insanlar ile yoğun bir ilişkide bulunması neticesinde bireyde görülen duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve düşük kişisel başarı hissi” olarak ifade edilmiştir. Tükenmişlik, işteki kişilerarası stres faktörleri ile kronik duygusal faktörlere

karşı uzun süreli bir tepki şeklinde ifade edilebilir ve duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarısızlık hissi olmak üzere üç boyutla tanımlanır (Maslach vd., 2001).

Duygusal tükenme boyutu, tükenmişliğin temel bireysel stres bileşenini temsil eder. Kişinin duygusal ve fiziksel kaynaklarının aşırı tükenmesi duygularını ifade eder (Maslach vd., 1997). Duygusal tükenme boyutu, fiziksel, zihinsel ve duygusal statüler aracılığıyla tanımlanabilir. Araştırmalar, duygusal tükenmenin, tükenmişliğin diğer iki boyutundan daha üstün olduğunu göstermiştir (Kang vd., 2010). Duyarsızlaşma boyutu, tükenmişliğin kişilerarası bağlam bileşenini temsil eder. İşin çeşitli yönlerine karşı olumsuz, duygusuz veya aşırı derecede bağımsız bir durumu ifade eder. Genellikle duygusal tükenmenin aşırı yüklenmesine tepki olarak gelişir (Maslach vd., 1997). Bireylerin farklı çalışma koşullarına karşı az ya da çok olumsuz tepkiler vermesi, olumsuz bakış açısı, kabul edilemezlik duygusu ve nihayetinde bireyler ve işleri arasında bir boşluk oluşmasına neden olur (Gorji, 2011). Kişisel başarısızlık hissi boyutu, tükenmişliğin öz değerlendirme bileşenini temsil eder. Kişisel başarı hissindeki azalma, işle ilgili bireylerin kapasite ve başarı eksikliği ile ilgilidir (Chiang vd., 2010). Yetersizlik duygularını, işte başarı ve üretkenlik eksikliğini ifade eder. Bu düşük öz-yeterlik duygusu, iş kaynaklarının eksikliğinin yanı sıra sosyal desteğin ve profesyonel olarak gelişme fırsatlarının olmaması nedeniyle daha da kötüleşir (Maslach vd., 1997).

Tükenmişliğin nedenleri bireysel ve örgütsel olmak üzere iki başlıkta incelenmektedir. Bireysel faktörler, örgüt içerisindeki bireylerden kaynaklanan ve tükenmeye sebep olan özelliklerdir. Bireysel faktörler, bireyin tükenmişliğe neden olan örgütsel kaynaklı faktörlerden etkilenmesinde güçlendirici ve azaltıcı etkilere sahiptir (Bostancı, 2014). Yaş, medeni hal, çocuk sayısı, motivasyon, işe fazla bağlılık, performans, bireysel beklentiler, kişisel yaşamda karşılaşılan stresler, kişilik, informal ilişkiler, iş doyumunu ve amirlerinden gördüğü destek gibi sebeplerin bireysel nedenler başlığı altında incelendiği görülmektedir (Ağaoğlu vd., 2004). Maslach & Leiter (1997) kişilerde tükenmişliği etkileyen iş ve örgüt ile ilgili unsurları verilen iş yükü, aidiyet, kontrol, mükâfatlar, değerler ve de adalet şeklinde belirtmektedirler. Tükenmişliğin örgüt kaynaklı sebeplerine bakıldığında; çalışma süresi, meslek tipi, işin niteliği, iş yerinin özellikleri, rol belirsizliği, iş yükünün yoğunluğu, iş gerilimi, kararlarda fikir belirtememe, örgüt içi ilişkiler, toplumsal ve ekonomik faktörler olarak incelenmektedir (Izgar, 2001).

Tükenmişlik ile ilgili yapılan tez çalışmaları incelendiğinde araştırmacıların tükenmişlik kavramı ile en çok ilişkilendirdikleri ve araştırma yaptıkları kavramların; duygusal emek, işten ayrılma niyeti ve iş doyumunu olduğu görülmektedir. Turizm kavramı ilk olarak 1905 yılında Guyer-Feuler tarafından ortaya atılmış ve tanımlanmıştır. Buna göre; "turizm, gün geçtikçe artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimleri, sanat ve doğadan beslenen göz alıcı güzellikleri tanıma arzusuna ve doğanın bireylere mutluluk sunduğu inancına dayanmakta olan özellikle sanayi ve ticaretin gelişmesiyle ulaşım araçlarının kusursuz hale gelmelerinin bir neticesi olarak ulusların birbirlerine daha çok yaklaşmasına imkan tanıyan 'modern' çağa has bir olay" şeklinde tanımlanmaktadır (Kozak vd., 2014: 15). Turizm, insanların kazanç sağlama olayına yönelik olmamak ve sürekli yerleşmemek koşuluyla, yeni yerler görme

isteğinden kaynaklanan yer değiştirme ile ilgili faaliyetleridir (Batman, 2015; Hacıoğlu vd., 2016).

Bazı sektörlerde insan faktörü vazgeçilemez bileşen olarak karşımıza çıkmaktadır ve turizmde bu sektörler arasında yer almaktadır. Çoğunlukla üretimi ve tüketimi eş zamanlı olan turistik ürünün sunumu ciddi özveri ve dikkat gerektirmektedir. Bu sebeple odak noktası insan ve hizmet olan turizm sektöründe iş stresinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Bireylerde yeterli dinlenme sonucu geçmeyen stres, tükenmişlik sendromuna sebep olabilmektedir (Temirkanova & Atay, 2021). Turizm sektöründe iş garantisinin az olması, yoğun çalışma saatlerine sahip olması (Çalışkan, 2019), düşük ücret politikalarının izlenmesi, mevsimsel özellik göstermesi, terfi olanaklarının kısıtlı olması gibi koşullar nedeniyle çalışanlar stres altında iş gereklerini yerine getirmektedirler. Eğer bu durum uzun vadede sonuca ulaştırılmaz ise çalışanlar tükenmişlik sendromu ile karşı karşıya kalabilir (Kılıç, 2020).

Yatkin'in (2017) Kuşadası'nda faaliyet gösteren beş yıldızlı konaklama işletmelerinde yiyecek içecek bölümü çalışanları üzerinde yapmış olduğu araştırmada, çalışanlarda kişisel başarıda azalma hissini iş doyumunu artırdığı, duygusal tükenmedeki artış ile iş doyumunun azaldığı, duyarsızlaşma artığında da iş doyumunun azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Gökdemir'in (2017) turist rehberleri üzerinde yapmış olduğu araştırmada ise turist rehberlerinin içsel iş doyumları ile kişisel başarıda azalma hissi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiş, ayrıca tükenmişliğin turist rehberleri üzerinde mesleği bırakma niyetlerine doğrudan etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yanar'ın (2018) Ege bölgesinde görev yapan turist rehberleri üzerinde yapmış olduğu araştırmada, turist rehberlerinin duygusal emeğin yüzeysel davranış boyutunu yüksek düzeyde gösterdikleri ve bu doğrultuda duyarsızlaşma hissi ve duygusal tükenmişlik içerisinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Kaplan ve Ulutaş'ın (2016) otel çalışanları üzerinde yapmış oldukları araştırmada duygusal emeğin derin davranış boyutunun kişisel başarı hissi boyutu üzerinde ise pozitif yönlü ve anlamlı; duygusal tükenme ve duyarsızlaşma boyutları üzerinde ise negatif yönlü anlamlı etkiye sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca yüzeysel davranış boyutunun sadece duyarsızlaşma boyutu üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Temirkanova'nın (2019) Bişkek'te otel çalışanları üzerinde yapmış olduğu çalışmada, çalışanların işten ayrılma niyetleri ile duygusal tükenmişlik düzeyleri ve duyarsızlaşma arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Çolak (2018) seyahat acentesi çalışanları üzerinde yapmış olduğu araştırmada benzer bir şekilde duygusal tükenme ile duyarsızlaşma düzeyleri arttıkça işten ayrılma eğilimlerinde artış olduğunu tespit etmiştir.

3. Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi, veri toplama tekniği olarak da doküman inceleme tekniği kullanılmıştır, elde edilen veriler bibliyometrik analiz yöntemi ile yorumlanmıştır. Doküman analizi, araştırılan konuyla alakalı bilgiler içeren

belgelerin incelenmesidir. Doküman analizinde yazılı belgeler, binalar, resimler, yaşam öyküleri vb. durumlar kullanılmaktadır (Karagöz, 2017). Doküman incelenmesinde önemli noktalardan birisi, araştırma konusu ile ilgili veriyi elde edebilecek tarzda tarama işlemi yapmak ve veri kaydı için belirli bir sistem geliştirmektir (Gürbüz & Şahin, 2014).

Bibliyometrik analiz ile diğer alanlarda olduğu gibi turizm alanında yapılan araştırmaların yoğunluğu, hangi teknik ve yöntemler kullanılarak bu çalışmaların gerçekleştirildiği gibi özellikler analiz edilebilmektedir (Yılmaz, 2019). Bibliyometrik yöntem, şeffaf, sistematik ve tekrarlanabilir bir inceleme süreci sunması ve akademik yayınların artış gösterdiği günümüzde bu yayınların takibinin zorlaşması sebebiyle son derece önem arz etmektedir (Bibliometrix, 2022).

Bu araştırmanın evreni 2011 yılı itibariyle yayınlanan ve Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi'nde yayına sunulmuş turizm alanında yazılmış tükenmişlik kavramını içeren lisansüstü tezlerden meydana gelmektedir. Bu sebeple örneklem alma yoluna gidilmeyerek tüm araştırma evrenine ulaşılmaya çalışılmıştır. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi'nde tez adı olarak 'tükenmişlik' ifadesi ve konu filtreleme kısmına 'turizm' ifadesi yazılarak yapılmış olan arama işlemi neticesinde 2011 yılından başlayıp 2021 tarihine kadar toplam 44 tezin yayınladığı görülmüştür (Tezlerin son inceleme tarihi: 26.08.2022).

Araştırmada elde edilen veriler; yazar cinsiyetleri, yayın yılı, üniversite, danışman unvanları, danışman cinsiyetleri, örneklem, araştırma yöntemi, veri toplama araçları, hedef kitle ve öneriler kısmı bulunan araştırmacı tarafından oluşturulmuş bir cetvel üzerine yerleştirilerek sonrasında SPSS 20 veri analiz programı kullanılarak Frekans analizi yapılarak elde edilen tablolar neticesinde bulgular değerlendirilmiştir.

4. Bulgular

Bu bölümde Türkiye'de turizm alanında yapılan tükenmişlik konulu lisansüstü tez çalışmalarının doküman inceleme yöntemi ile elde edilen veriler alt amaçlar halinde sınıflandırılmış ve tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1 incelendiğinde tükenmişlik ile ilişkilendirilen kavramların çoğunluğu (54,8) duygusal emek, işten ayrılma niyeti, çalışanların tükenmişlik düzeyleri ve iş doyumu olduğu görülmektedir. İncelenen bu tez çalışmalarının tür ve yılları bakımından dağılımına Tablo 2'de yer verilmektedir.

Tablo 2 incelendiğinde yapılan tezlerin %18,2'si 2017 yılında yazılmıştır. Tezlerin yapıldığı yıllara göre dağılım tablosu incelendiğinde yüksek lisans tezlerinin çoğu (%21,9'u) 2015 yılında gerçekleştirilmiş, doktora tezlerinin çoğu ise (%75) sırasıyla 2017-2019-2020 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Konu popülerliğine bakıldığında 2015-2020 yılları arasında turizm alanında tükenmişlik konusunun yaygın olarak kullanıldığı söylenebilir.

Tablo 1. Konulara Göre Tezlerin Dağılımı

Konu	F	%
Duygusal emek ve tükenmişlik	8	18,3
Çalışanların tükenmişlik düzeyleri	6	13,7
İşten ayrılma niyeti ve tükenmişlik	6	13,7
İş doyumu ve tükenmişlik	4	9,1
İş yaşam dengesi ve tükenmişlik	2	4,5
İş performansı ve tükenmişlik	2	4,5
Çalışma yaşam kalitesi ve tükenmişlik	1	2,3
Estetik emek ve tükenmişlik	1	2,3
İş güvencesizliği ve tükenmişlik	1	2,3
İş ve serbest zaman çalışma düzeyi ve tükenmişlik	1	2,3
Duygusal çelişki ve tükenmişlik	1	2,3
Yaşam doyumu ve tükenmişlik	1	2,3
Toksik liderlik ve tükenmişlik	1	2,3
Kültürel zeka ve tükenmişlik	1	2,3
Yaratıcılık ve tükenmişlik	1	2,3
Hizmetkar liderlik ve tükenmişlik	1	2,3
Otokratik ve demokratik liderlik ve tükenmişlik	1	2,3
Örgütsel adalet ve tükenmişlik	1	2,3
Örgütsel stres ve tükenmişlik	1	2,3
İşe yabancılaşma ve tükenmişlik	1	2,3
Mesleki bağlılık ve tükenmişlik	1	2,3
Motivasyon ve tükenmişlik	1	2,3
Toplam	44	100,0

Tablo 2. Araştırmaya Dahil Olan Tez Çalışmalarının Yıllara ve Türlerine Göre Dağılımı

Yapıldığı Yıl	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
2011	1	3,1	0	0	1	2,2
2012	1	3,1	0	0	1	2,2
2013	3	9,4	0	0	3	6,9
2014	2	6,2	2	16,7	4	9,1
2015	7	21,9	0	0	7	15,9
2016	4	12,5	0	0	4	9,1
2017	5	15,7	3	25	8	18,2
2018	4	12,5	0	0	4	9,1
2019	3	9,4	3	25	6	13,7
2020	2	6,2	3	25	5	11,4
2021	0	0	1	8,3	1	2,2
Toplam	32	100,0	12	100,0	44	100,0

Tablo 3'te tez yazarlarının cinsiyetlerine bakıldığında çoğunluğun (%52,3) erkek bireylerden oluştuğu görülmekte ve bunları kadın yazarların (%47,7) çok az bir farkla takip ettiği görülmektedir.

Tablo 3. Yazar Cinsiyetine Göre Tezlerin Dağılımı

Yazar Cinsiyeti	F	%
Erkek	23	52,3
Kadın	21	47,7
Toplam	44	100,0

Tablo 4'te araştırma kapsamında ele alınan lisansüstü tez çalışmalarının 22 farklı üniversite bünyesinde yapıldığı gözlemlenmektedir. Bu üniversitelerden Balıkesir Üniversitesi (% 11,4), Akdeniz Üniversitesi (% 9,1) ve Atatürk Üniversitesi'nde (% 9,1) yapılan tez araştırmaları bu alandaki çalışmaların yaklaşık olarak %30'unu oluşturmaktadır.

Tablo 4. Hazırlandığı Üniversitelere Göre Tezlerin Dağılımı

Üniversite	F	%
Balıkesir	5	11,4
Akdeniz	4	9,1
Atatürk	4	9,1
Nevşehir Hacı Bektaş Veli	3	6,8
İzmir Katip Çelebi	3	6,8
İstanbul	2	4,5
Afyon Kocatepe	2	4,5
Eskişehir Osmangazi	2	4,5
Selçuk	2	4,5
Aydın Adnan Mendres	2	4,5
Gazi	2	4,5
Dokuz Eylül	2	4,5
Çanakkale 18 Mart	2	4,5
Gaziantep	1	2,3
Sakarya Uygulamalı Bilimler	1	2,3
Nevşehir	1	2,3
Muğla Sıtkı Kocaman	1	2,3
Karabük	1	2,3
Anadolu	1	2,3
Ankara Hacı Bayram Veli	1	2,3
Yozgat Bozok	1	2,3
Süleyman Demirel	1	2,3
Toplam	44	100,0

Tablo 5 incelendiğinde Sosyal Bilimler Enstitüleri turizm alanında yapılan çalışmalar en çok (%93,2) tercih edilen anabilim dalı olmuştur. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü %4,5 ile ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo 6 incelendiğinde yapılan alan çalışmalarının en fazla (%61,4) Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı'nda yapılmış olduğu

görülmektedir. Turizm İşletmeciliği ve Otelciliği Anabilim dalı ise %22,7 ortalama ile ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo 5. Enstitülere Göre Tezlerin Dağılımı

Enstitü	F	%
Sosyal Bilimler	41	93,2
Lisansüstü Eğitim	2	4,5
Eğitim Bilimleri	1	2,3
Toplam	44	100,0

Tablo 6. Anabilim Dallarına Göre Tezlerin Dağılımı

Anabilim Dalı	F	%
Turizm İşletmeciliği	27	61,4
Turizm İşletmeciliği ve Otelciliği	10	22,7
İşletme	3	6,8
Turizm İşletmeciliği Eğitimi	2	4,5
Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği	1	2,3
Rekreasyon	1	2,3
Toplam	44	100,00

Tezlerin türlerine göre dağılımına bakıldığında (Tablo 7); %72,7'sinin yüksek lisans tezi, %27,3'ünün ise doktora tezi olduğu görülmektedir. Yüksek lisans tez çalışmalarında tükenmişlik konusunun yoğun olarak tercih edildiği söylenebilmektedir.

Tablo 7. Türlerine Göre Tezlerin Dağılımı

Tezin Türü	F	%
Yüksek Lisans	32	72,7
Doktora	12	27,3
Toplam	44	100,00

Tablo 8'de çalışmaya dahil edilen tezlerde % 43,2 ile en fazla Dr. Öğretim Üyesi unvanlı kişilerin danışmanlık yaptığı görülmektedir. Tezlerin %29,5'lik diliminde Doç. Dr. unvanlı, %27,3'lük diliminde ise Prof. Dr. unvanlı danışmanlar yer almaktadır.

Tablo 8. Danışmanlara Göre Tezlerin Dağılımı

Danışman Unvanı	F	%
Dr. Öğr. Üyesi	19	43,2
Doç. Dr.	13	29,5
Prof. Dr.	12	27,3
Toplam	44	100,00

Tablo 9 incelendiğinde tez çalışmalarını yürüten danışmanların çoğunun (%65,9) erkek bireylerden meydana geldiği görülmektedir. %34,1'lik kısmını ise kadın danışmanlar oluşturmaktadır.

Tablo 10'da tezlerin çoğunluğunda (%95,5) nicel araştırma yöntemi kullanıldığı görülmektedir. %4,5'lik kısmında ise karma yöntem tercih edilmiştir.

Tablo 9. Danışman Cinsiyetlerine Göre Tezlerin Dağılımı

Danışman Cinsiyeti	F	%
Erkek	29	65,9
Kadın	15	34,1
Toplam	44	100,00

Tablo 10. Kullanılan Araştırma Yöntemlerine Göre Tezlerin Dağılımı

Araştırma Yöntemi	F	%
Nicel	42	95,5
Karma	2	4,5
Toplam	44	100,00

Tablo 11 incelendiğinde Tablo 9’u destekleyen sonuçlar görülmektedir. Nicel araştırma yöntemini kullanan araştırmacılar veri toplama tekniği olarak anket (%95,5) uygulamasını tercih etmişlerdir.

Tablo 11. Veri Toplama Tekniklerine Göre Tezlerin Dağılımı

Veri toplama tekniği	F	%
Anket	42	95,5
Görüşme	2	4,5
Toplam	44	100,00

Tablo 12’ye bakıldığında tezlerin yaklaşık olarak yarısında (%52,9) ‘301-450’ aralığında örneklem sayısı kullanılmıştır. %34,5’lik kısmında ise ‘151-300’ aralığında örneklem sayısı kullanılmıştır.

Tablo 12. Örneklem Büyüklüğüne Göre Tezlerin Dağılımı

Örneklem Büyüklüğü	F	%
1-150	1	2,3
151-300	15	34,5
301-450	23	52,9
451-600	4	9,2
601-750	-	-
751-900	-	-
901-1050	1	2,3
Toplam	44	100,00

Tablo 13 incelendiğinde tezlerde hedef kitle çoğunlukla (65,9) otel çalışanları olarak seçilmiştir. Otel çalışanlarının %20,5’lik bir oranla turist rehberleri takip etmektedir.

Tablo 13. Hedef Kitleye Göre Tezlerin Dağılımı

Hedef Kitle	F	%
Otel çalışanları	29	65,9
Turist rehberleri	9	20,5
Seyahat acenteleri	3	6,8
Animatörler	2	4,5
Yiyecek-içecek işletmesi çalışanları	1	2,3
Toplam	44	100,00

Tablo 14’e bakıldığında tezlerin büyük bir kısmında (%65,9) öneriler kısmı bulunmaktadır. %34,1’lik kısmında ise öneriler kısmı yer almamaktadır.

Tablo 14. Öneriler Kısmına Göre Tezlerin Dağılımı

Öneriler Kısmı	f	%
Var	29	65,9
Yok	15	34,1
Toplam	44	100,00

5. Sonuç ve Öneri

Hizmetler, insanların sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılamaya yönelik sunulan ürünlerdir. İnsanlar turizm endüstrisi için talepte bulunurken öncelik olarak fiziksel ihtiyaçlarını gidermeyi amaçlanmakta sonrasında ise sosyal ve psikolojik ihtiyaçların karşılanmasını amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda turizm alanında çalışanların davranışsal olarak standardı yakalaması ve müşteri memnuniyetini sağlaması gerekmektedir. Tüm bunlar gerçekleşirken hizmet kalitesi ve müşteri memnuniyeti için çalışanların motivasyonu oldukça önem arz etmektedir. İyi planlanmış bir organizasyon ve koordinasyon ile olumlu sonuçlar ortaya çıkabilir.

Türkiye’de 2011-2021 yılları arasında turizm alanında tükenmişlik konusunu ele alan lisansüstü tez çalışmalarının genel eğilimini belirlemeye çalışan bu araştırma Yüksek Öğretim Kurulu veri tabanından ulaşılan 44 tez çalışması önceden belirlenmiş olan kategoriler bazında incelenerek ve elde edilen analiz doğrultusunda bulgulara dair çıkarımlarda bulunulmuştur.

Turizm alanında çalışılan tükenmişlik konusunun yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarında Türkiye’de araştırmacıların ilgilendiği ve araştırdığı bir kavram olduğu görülmektedir. Tezlerde tükenmişlik konusunun en çok 2017 yılında çalışıldığı ve 2015’ten 2020 yılına kadar tükenmişlik konusuna ilginin var olduğu tespit edilmiştir. 2017 yılında tükenmişlik konusunun araştırmacıların ilgi odağı olmasındaki en önemli faktör olarak 2015-2016 yıllarında turizm gelirlerinde yaşanan ciddi düşüş gösterilebilir (TÜİK, 2017). Turizm gelirlerindeki bu düşüşte Rusya ile dış politikada yaşanan gelişmeler, artan terör olayları ve 15 Temmuz 2016’da yaşanan darbe teşebbüsünün etkili olduğu söylenebilir. Azalan gelirler nedeniyle turizm sektöründe işveren ve işgören tarafından stresin yaşanabileceği ve dolayısıyla tükenmişliğin artabileceği araştırmacılar tarafından öngörülmüş ve çalışmaların bu sebeple arttığı düşünülebilir. Ayrıca 2021 yılında tükenmişlik konusu ile ilgili turizm alanında yalnızca 1 adet tez yazılmış olması da dikkat çeken bir diğer sonuçtur. 2020 yılında başlayan Covid-19 pandemi süreci ile birlikte turizm sektöründe yaşanan durgunluk sebebiyle bu alanda çalışmalar azalmış olabilir. Bunun yanı sıra yaşanan pandemi süreci ile birlikte lisansüstü eğitimde öğrencilere kayıt dondurma hakkı verilmesinden kaynaklı da çalışmalar azalmış olabilir.

Yazar cinsiyetleri ve danışman cinsiyetlerine bakıldığında çoğunluğun erkeklerden oluştuğu görülmüştür. Bazı çalışmalar tükenmişlik ile cinsiyet değişkeninin ilişkili olmadığını

(Dolunay, 2002; Kırılmaz vd., 2003), bazı çalışmalar ise erkek bireylerin, kadın bireylere nazaran daha çok tükenmişlik yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır (Ağaoğlu vd.,2004). Bu sebeple erkek yazar ve danışmanların tükenmişlik konusuna dair daha fazla farkındalıkları ve ilgileri olduğu söylenilebilir.

Turizm alanında tükenmişlik konulu tezlerin yaklaşık olarak yarısı (%43,2); Balıkesir Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi ve İzmir Katip Çelebi Üniversitesinde çalışılmıştır. Bunun nedeni, bu üniversitelerin bulunduğu illerde yaz turizmi (Balıkesir, Antalya, İzmir) ve kış turizminin (Erzurum, Nevşehir) olması olabilir.

Tez çalışmaları en fazla SBE bünyesinde yapılmıştır. Sosyal bilimlerin konusunu insan yaşamı ve toplum oluşturması sebebiyle tercih edilebilirliği daha fazladır. Tezlerin büyük çoğunluğunda nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırma yönteminin tercih edilme sebebi nitel yöntem nazaran güvenilirlik ve geçerliliğinin daha basit sağlanmasından kaynaklanıyor olabilir. Aynı zamanda yöntem olarak nitel araştırma, nicel araştırmaya nazaran daha meşakkatli ve uzun bir zaman aldığından tercih edilmiyor olabilir (Kütükcü, 2017). Veri toplama tekniği olarak tezlerde en fazla anket tekniğinin tercih edildiği görülmektedir.

Anabilim dallarına bakıldığında yarısından fazlasının Turizm İşletmeciliği ve Turizm İşletmeciliği ve Otelciliği Anabilim dallarından oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Birçok üniversitede turizm alanında bu anabilim dallarında eğitimin daha yaygın olması tercih sebebi olabilir. Bir diğer sebep 13.11.2009 tarihi itibarıyla Turizm Fakültelerinin kurulmuş olmasıdır (Resmi Gazete, 2009). Dolayısıyla turizm alanındaki diğer bölümler (rekreasyon, yiyecek içecek işletmeciliği, seyahat işletmeciliği ve turist rehberliği vb.) Turizm Fakültesi bünyesinde bu tarih itibarıyla yer almaya başlamıştır. Bu bağlamda yeni oluşum sayılabilecek bu bölümlerin lisansüstü eğitim alanlarının sınırlı sayıda olması araştırmacıları Turizm İşletmeciliği ve Turizm İşletmeciliği ve Otelciliği anabilim dallarında eğitim almaya yöneltmiş olabilir.

Bu çalışma kapsamında incelenen tez çalışmalarının yarısından fazlası (%65,9) otel çalışanlarını hedef kitle olarak seçmiştir. Konaklama işletmeleri türleri arasında yer alan otel işletmeleri sunmuş olduğu tüm hizmetleri çalışanları doğrultusunda gerçekleştirebilmektedir. Otel çalışanlarının varlığı ve devamlılığı otel işletmesinin başarısı için doğrudan ilişkili bir faktördür. Dolayısıyla otel çalışanlarının iş verimliliği ve tükenmişlik düzeyleri incelenen tez çalışmalarında saptanmaya çalışılmıştır. Diğer hedef kitle seçimlerine bakıldığında turist rehberleri ikinci sırada (%20,5) yer almakta olup turist rehberleri, ülke kültürünün turiste aktarılmasında ve turist memnuniyetinin sağlanması noktasında önemli bir role sahiptir. Turist rehberlerinin yoğun duygusal emek harcadıkları düşünüldüğünde tükenmişlik düzeylerine yönelik tez çalışmaları farkındalık için önemlidir.

Tezlerde tükenmişlik ile çalışılan diğer kavramlar incelendiğinde; işten ayrılma niyeti, duygusal emek, iş doyum gibi kavramların çalışıldığı görülmektedir. Tükenmişliğin öncülleri ve sonuçlarına bakıldığında duygusal emek kavramının öncül, işten ayrılma niyeti ve iş doyum

kavramlarının ise sonuç olduğu bilinmektedir (Singh vd., 1994; Brown & Peterson, 1993). Bu bilgi ışığında yola çıkarak bu konuların çalışmalarda daha fazla tercih edildiği söylenebilir.

İncelenen tez çalışmalarının örneklem sayısına bakıldığında yarısı (%52,9) örneklem sayısı olarak 301-450 adet aralığını seçmiştir. Evreni temsil eden örneklem sayısını hesaplayan daha önceki çalışmalar 1 milyon ile 100 milyon arasında evrene sahip bir çalışmanın örneklem sayısının en az 384 olması gerektiğini söylemektedir (Altunışık vd., 2007). Tezlerin %65,9'unda öneriler kısmı yer almaktadır. Tezlerinde öneriler kısmına yer veren araştırmacıların, gelecek araştırmacılara, firmalara, çalışanlara daha fazla katkı ve destek sağlayacağı aşikardır. Tezler incelendiğinde bazı araştırmacıların "sonuç" başlığı altında önerilerde bulunduğu saptanmıştır. Daha anlaşılabilir ve ulaşılabilir olması adına önerilerin, "sonuç ve öneriler" ya da "öneriler" başlığı altında belirtilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Araştırmacılar, tez yazım sürecinde danışman hocaları tarafından bu konuda yeterince bilgilendirilmelidir. Öneriler kısmının yer almamasının bir diğer sebebi ise çalışmayı yapan kişilerin araştırma bulgularını yeterince anlayamamaları ve yorumlayamamaları olabilir.

Güncel araştırma konuları olarak pozitif-negatif duygusal, psikolojik dayanıklılık, algılanan örgütsel destek gibi kavramlar tükenmişlik ile ilişkilendirilip, araştırma konusu olarak incelenebilir. Tezlerde nitel yöntemin neredeyse hiç kullanılması sebebiyle, alanda tükenmişlik ile çalışma yapacak olanlar nitel yöntemi tercih edebilirler. Tükenmişlik konusu ile ilgili sempozyum ve konferanslar yapılabilir. Böylece konuya dikkat çekilerek yüksek lisans ve doktora çalışmaları teşvik edilebilir. Ayrıca tezlerde evren ve örneklem sayısı artırılarak daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

Gelecek araştırmacılar yıl aralığını farklılaştırarak yeni araştırmalar yapabilirler ve tükenmişlik konusu gibi turizm alanında popüler olan duygusal emek, iş tatmini, işten ayrılma niyeti vb. konularda araştırmalar yapabilirler. Bunun yanı sıra turizm alanı konu filtrelemesini, sağlık, eğitim alanı gibi diğer hizmet sektörü alanları şeklinde filtreleyerek yeni araştırmalar yapılabilir. Aynı zamanda turizm alanında tükenmişlik konusu ile ilgili makale çalışmaları incelenebilir.

Etik Beyan

Bu çalışmada kullanılan veriler ikincil kaynaklardan elde edildiğinden etik kurul raporu gerekmemiştir. Aksi bir durumun tespiti halinde TO&RE Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazar (lar) ına aittir.

Yazar Katkı Beyanı

1. Yazarın katkı oranı %60, 2. Yazarın katkı oranı ise %40'dır.

Çıkar Beyanı

Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Kaynakça

- Ağaoğlu, E., Ceylan, M., Kasım, E., & Madden, T. (2004). Araştırma Görevlilerinin Kendi Tükenmişlik Düzeylerine İlişkin Görüşleri, *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, Malatya.
- Al, U. & Coştur, R. (2007). Türk Psikoloji Dergisi'nin Bibliyometrik Profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(2), 142-163.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı*, Sakarya Kitabevi, Sakarya.
- Aydın, A. U., & Akgemci, T. (2020). Tükenmişlik Sendromunun İşten Ayrılma Niyeti Üzerine Etkileri: Bankacılık Sektörü Çalışanları Örneği, *Strategic Public Management Journal*, 6(11), 103-114.
- Batman, O. (2015). *Otel İşletmelerinin Yönetimi*, Değişim Yayınları, İstanbul.
- Behar, R. (2007). *Endüstri İşletmelerinde Çalışma Koşullarının, İşgörenler Üzerindeki Yabancılaşma Etkisi ve Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bostancı, Ö. (2014). *Kamu Hastanelerinde Çalışan Diyetisyenlerde Tükenmişlik Düzeyinin Ölçülmesi Üzerine Bir Araştırma; Ankara İli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Ankara.
- Brown, S.P. & Peterson, R.A. (1993). Antecedents and Consequences of Salesperson Job Satisfaction: Meta-Analysis and Assessment of Causal Effects, *Journal of Marketing Research*, Vol. XXX, February, 63-77.
- Chiang, F.F., Birtch, T.A., & Kwan, H.K. (2010). The Moderating Roles of Job Control and Work-Life Balance Practices on Employee Stress in The Hotel and Catering Industry, *International Journal of Hospitality Management*, 29(1), 25-32.
- Çalışkan, N. (2019). *Konaklama İşletmeleri Çalışanlarının Örgütsel Değişim ve İş Güvenesizliği Alguları Arasındaki İlişkide İstihdam Edilebilirliğin Düzenleyici Rolü*, Doktora Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Çolak, U. (2018). *Liderlik Davranış Tarzlarının Seyahat Acentesi Çalışanlarının Örgütsel Tükenmişlik ve İşten Ayrılma Eğilimleri Üzerindeki Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Dolunay, A. B. (2002). Keçiören İlçesi Genel Liseler Ve Teknik-Ticaret-Meslek Liselerinde Görevli Öğretmenlerde Tükenmişlik Durumu” Araştırması, *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 55(1), 51-62.
- Eren, V. & Durna, U. (2006). Üç Boyutlu Bir Yaklaşım Olarak Örgütsel Tükenme, *Selçuk Üniversitesi Karaman. İ.İ.B.F. Dergisi*, 10(9), 40-51.
- Gorji, M. (2011). The Effect of Job Burnout Dimension on Employees' Performance, *International Journal of Social Science and Humanity*, 1(4), 243-246.
- Gökdemir, S. (2017). *Turist Rehberlerinde İş Doyumu ve Tükenmişlik İlişkisi: Bir Alan Araştırması*. Doktora Tezi. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2014). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Hacıoğlu, N., Bozkurt, M., & Şahin, B. (2016). *Genel Turizm*, Paradigma Akademik Yayınları, İstanbul.
- Hall, C. M. (2011). Publish and Perish? Bibliometric Analysis, *Journal Ranking and The Assessment of Research Quality in Tourism. Tourism Management*, 32(1), 16-27.
- Izgar, H. (2001). *Okul Yöneticilerinde Tükenmişlik*, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Kang, B., Twigg, N. W., & Hertzman, J. (2010). An Examination of Social Support and Social Identity Factors and Their Relationship to Certified Chefs' Burnout, *International Journal of Hospitality Management*, 29(1), 168-176.
- Kaplan, M., & Ulutaş, Ö. (2016). Duygusal Emegin Tükenmişlik Üzerindeki Etkisi: Otel İşletmelerinde Bir Araştırma, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 165-174.
- Karagöz, Y. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği*, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Kaya, U., & Özhan, Ç. K. (2012). Duygusal Emek ve Tükenmişlik İlişkisi: Turist Rehberleri Üzerine Bir Araştırma, *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 3(2), 109-130.
- Kılıç, Y. (2014). Turizm Sektörü İstihdamının Eğitim Durumu ve İnsan Gücü Planlaması, *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 419-436.
- Kılıç, İ. (2020). Turizm Alanyazınında Tükenmişliğin Öncülleri Ardılları ve Model Önerileri, *Tourism and Recreation*, 2(2), 118-124.
- Kırılmaz, A.Y., Çelen, Ü., & Sarp, N. (2003). İlköğretimde Çalışan Bir Öğretmen Grubunda “Tükenmişlik Durumu” Araştırması, *İlköğretim Online*, 2(1), 2-9.
- Kızanlıklık, M., & Ünlüönen, K.(2016). Otel İşletmelerinde Davranış Kuralı Algısı ve İş Doyumunun Duygusal Emek Davranışı Üzerindeki Etkisinin Belirlenmesi, *Ege Akademik Bakış*, 16(3), 503-518.
- Kozak, N., Kozak, M. A., & Kozak, M. (2014). *Genel Turizm-İlkeler Kavramlar*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Küttükcü, A. (2017). Türkiye’de Kadın Liderlik Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi, *Kadın Araştırmaları Dergisi*, (15), 26-47.
- Leiter, M. P., Maslach, C., & Frame, K. (2014). Burnout. *The encyclopedia of clinical psychology*, 1(7).
- Maslach, C., Jackson, S. E., & Leiter, M. P. (1997). Maslach Burnout Inventory, *Evaluating stress: A Book of Resources*, (3), 191-218.
- Maslach, C., Schaufeli, W. B., & Leiter, M. P. (2001). Job Burnout, *Annual Review of Psychology*, 52(1), 397-422.
- Pienaar, J., & Willemse, S. A. (2008). Burnout, Engagement, Coping and General Health of Service Employees in The Hospitality Industry, *Tourism Management*, 29(6), 1053-1063.
- Pines, A., & Aronson, E. (1988). *Career Burnout: Causes and Cures*, Free Press, New York.
- Singh, J., Goolsby, J.R. & Rhoads, G.K. (1994). Behavioral and Psychological Consequences of Boundary Spanning Burnout for Customer Service Representatives, *Journal of Marketing Research*, 31(4), 558-69.
- Sakar, G. D., & Cerit, A. G. (2013). Uluslararası Alan İndekslerinde Türkiye Pazarlama Yazını: Bibliyometrik Analizler ve Nitel Bir Araştırma, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(4), 37-62.
- Temirkanova, Z. (2019). *Otel Çalışanlarında Tükenmişlik ve İşten Ayrılma Niyetine Etkisi: Bişkek Oteller Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Temirkanova, Z., & Atay, L. (2021). Otel Çalışanlarında Tükenmişlik ve İşten Ayrılma Niyetine Etkisi: Bişkek'te Bir Araştırma, *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 1423-1435.
- Turan, A. (2014). Turizm Konulu Yüksek Lisans Tezlerinin Bibliyometrik Özellikleri (1984- 2013). VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi: 3-15, 04-05 Nisan 2014, Kuşadası, Aydın.

- Üngüren, E., Doğan, H., Özmen, M. & Tekin, Ö.A. (2010). Otel Çalışanlarının Tükenmişlik ve İş Tatmin Düzeyleri İlişkisi, *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 5(17). 2932-2937.
- Yanar, R. (2018). *Duygusal Emek ve Tükenmişlik İlişkisi: Ege Bölgesi'nde Görev Yapan Turist Rehberleri Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Yatkin, Ö. (2017). *Konaklama İşletmelerinde Yiyecek İçecek Bölümü Çalışanlarının İş Doyumu ile Tükenmişlik Düzeyi: Kuşadası'nda Faaliyet Gösteren Beş Yıldızlı Konaklama İşletmelerine Yönelik Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yılmaz, İ. (2019). Bibliometric Analysis of Bibliometric Studies on Tourism Published in Turkey, *Anais Brasileiros De Estudos Turísticos*, 9, 1-9.
- Resmi Gazete, (Ağustos, 2022). *Turizm Fakültelerinin Kurulması*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/11/20091113-4.htm>, Erişim Tarihi: 29.08.2022.
- Bibliometrix, (Aralık, 2022). *Bibliyometrik Yöntemin Önemi*. <https://www.bibliometrix.org/home/>, Erişim Tarihi: 20.12.2022.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (Aralık, 2022). *Turizm İstatistikleri*, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turizm-Istatistikleri-IV.Ceyrek:-Ekim-Aralik-ve-Yillik,-201624590#:~:text=Turizm%20geliri%202016%20y%C4%B1nda%20bir,107%20milyon%20440%20bin%20%24%20oldu>, Erişim Tarihi: 20.12.2022.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK), (Aralık, 2022). *Araştırmada İncelenen Tezlere Erişim*. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>, Erişim Tarihi: 26.08.2022.